

interview | Boaz Blume (33) werkt bij zorgcomplex De Gelderhorst. Daarnaast maakt hij gebarenpoëzie en theater, en ‘zingt’ hij door middel van zijn handen. ‘Mijn passie ligt op het podium.’

Boaz Blume zet muziek die hij niet kan horen, om in visuele taal

tekst **Frank Straver**
en **Ingrid Weel**
foto's **Adriaan Backer**

Het ging als een lopend vuurtje binnen De Gelderhorst. In het zorghuis voor oudere doven in Ede wist iedereen dat de dove medewerker Boaz Blume (33), docent Nederlandse Gebarentaal (NGT), iets bijzonders had gedaan. Tijdens het Songfestival 2024 had Blume zijn eigen versie van de Nederlandse inzending *Europapa* van Joost Klein opgenomen in NGT. De video daarvan ging viral binnen de Europese dovengemeenschap.

De vertolking van Kleins nummer ontstond als tegenreactie, legt Blume uit in het restaurant van De Gelderhorst, waar de vaste kok de tafeltjes gezellig dekt. “Er ging een filmpje rond van een horende tolk Nederlandse Gebarentaal, een van de ‘muziektolken’ zoals zij zichzelf noemen, die *Europapa* deed. Dat vond het grote horende publiek mooi. Maar ik vond het een soort culturele toe-eigening, want het is ónze taal, die van de dovengemeenschap.”

Dus is hij als de wiedeweerga aan de slag gegaan met, tussen aanhalingstekens, de échte dovenvertolking van *Europapa*. “Samen met een dove vriend en familie hebben we keihard gewerkt tot in de late uurtjes.” Afgepeigerd kwam hij de volgende dag weer werken. “Met het resultaat ben ik superblij.” Blume doet zijn verhaal aan *Trouw* via een tolk Nederlandse Gebarentaal.

Het was niet zomaar een spontane bevestiging. Verre van. Al sinds zijn jonge jaren is Blume bezig met het maken van beeldkunst in zijn eigen taal. Behalve zelfgeschreven ‘nummers’, feitelijk performances, heeft Blume van veel bestaande muziek een versie gemaakt. Vaak van popmuziek. “Maar voor de herdenkingsdienst voor de overleden bewoners van De Gelderhorst voer ik ook een nummer als *The Rose* van Bette Midler uit”, vertelt hij.

Hoe doe je dat, een versie in visuele taal maken van muziek die je zelf niet kunt horen? Allereerst is er natuurlijk de songtekst. “Maar er komt veel meer bij kijken, ik verdiep me in de inhoud en achtergrond van een nummer. Ik kijk naar de fysieke beeldtaal op video, de dans en de uitdrukkingen.” Voor het oppikken van het ritme kan hij soms de fysieke trillingen uit een box gebruiken, zegt Blume. Met zijn hand op zijn hart toont hij de pulsering van een hartslag. Hij zoekt uit of de instrumenten iets symboliseren.

Blume is een rasartiest en door-

Gedichten vloeien vanuit zijn lichaam. Pas daarna schrijft hij ze op.

‘Ik voelde me zó anders. Ik ontwikkelde, zoals elke jongere, mijn identiteit.’

dat hij zijn creaties online deelt, op Instagram en TikTok, is hij ook een influencer. Hij zal zichzelf zo niet noemen, maar spreekt het ook niet tegen. Feit is dat hij in de Nederlandse dovencultuur furore maakt als artiest. Zijn deelname als jurylid in het programma *Hands Up* van Zapp, een voordracht bij het Boekenbal 2025 in de Stadsschouwburg in Amsterdam en in een reclame van T-Mobile droegen bij aan zijn bekendheid in de horende wereld.

Online krijgt Blume likes. Kwetsende reacties heeft hij als dove artiest nooit gehad. Voor hem is het internet, net als een fysiek theater, een podium. Hij is ook actief op het gebied van dans. Binnen het dansgezelschap 20Hertz, bestaande uit doven en horenden, ontwikkelt hij zijn talent. Hij stond met dat gezelschap op de planken in dansvoorstellingen, bijvoorbeeld met de voorstelling *Resonance*, en *Grondslag* over het mijnbouwverleden van Heerlen.

“Op een podium staan is mijn passie”, zegt Blume stralend. Behalve vertolkingen van nummers maakt hij ook eigen gebarenpoëzie. De gedichten die hij maakt vloeien vanuit zijn lichaam, daarna pas schrijft hij ze op. “Als ik eerst zou schrijven, dan begin ik niet vanuit mijn taal.” Voorbeelden van zijn gebarenpoëzie zijn *Heartbeat* en *Recognition*, fysieke performances op video, waarmee Blume zijn handen, maar eigenlijk zijn hele lichaam in de strijd gooit. Onlangs koos hij ge-

luk als poëziethema.

“Ik laat bijvoorbeeld bepaalde handvormen steeds terugkomen”, vertelt hij over een gedicht. “Dat kun je een beetje vergelijken met rijm in geschreven poëzie.” Wisseling van perspectief is essentieel voor het vertellen van zijn verhalen, zoals regisseurs ook kikker- en vogelspectief inzetten. “Zal ik iets laten zien?” Blume kijkt omlaag, zijn lichaam drukt uit dat hij hoog en lang is. “Ik ben een boom.” Daarna kijkt hij met breekbare blik opwaarts. “Nu een diertje, aan de stam van de boom.”

Blume geniet er zichtbaar van. Als kind werd hij gegrepen door vertelkunst. De dove performer Wim Emmerik (1940-2015) was een vriend van zijn ouders. Die zat aan tafel prachtig te orenen met zijn handen. “Ik zat er ademloos naar te kijken”, zegt Blume. Emmerik was een voorbeeld voor het jochie, dat er al lol in had om op de basisschool met een goocheltruc op te treden.

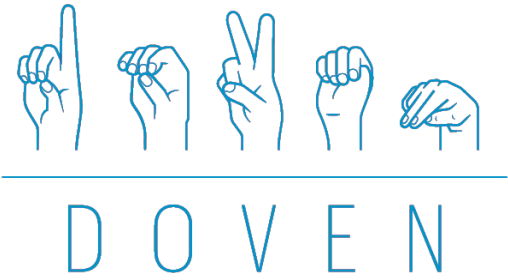
Schroom was er ook. “Ik voelde me zó anders. Ik ontwikkelde, zoals elke jongere, mijn identiteit.” Nadat Blume op de Hogeschool Utrecht de opleiding tot docent NGT had doorlopen voelde hij zich helemaal in zijn kracht, trots op zijn doof-zijn en vast van plan om vanuit die identiteit kunst te maken. Op dat terrein bestond nog een lacune, want vrijwel alle kunst werd voor en door horenden gemaakt.

Dat is nu wel anders. Blume be-

Een duik in de Nederlandse dovencultuur

Trouw is wekenlang te gast in een uniek zorg-centrum, De Gelderhorst. Bewoners en veel medewerkers zijn hier doof. Wat betekent dat voor hun leven, vroeger en nu?

geeft zich in een internationale scene van dove artiesten. Die zijn in allerlei kunstvormen actief. Afen toe zijn er evenementen, waar de dove kunstenaars elkaar treffen en optredens verzorgen. “Van China tot Amerika komen daar mensen heen.” Onderling spreken ze dan een soort internationale gebarentaal, die voor een belangrijk deel – 40 procent, schat Blume – bestaat uit American Sign Language. Een beetje zoals horende mensen in internationaal gezelschap ook snel naar de Engelse taal grijpen.

Een van de populairste uitingen in de taalkunst-wereld van doven is *visual vernacular*. Hierbij wordt elke vezel van het lichaam, in mimiek, gebaar en beweging, ingezet om een verhaal over te brengen. “Niet te verwarren met mime-spelen”, zegt Blume erbij. Dat is een veel beperktere, pierrot-achtig schouwspel, vaak met geschminkte spelers.

Wat opvalt is dat Blume tijdens het interview, in tegenstelling tot veel oudere doven die als kind gedwongen moesten leren praten, geen enkel vocaal geluid maakt als hij met zijn handen spreekt. Hij is van een nieuwe, jongere generatie waar de Nederlandse Gebarentaal er als taal volledig mag zijn. Die trots en dat vertrouwen dragen bij aan het vertrouwen om als kunstenaar te kunnen creëren en ‘shinen’.

Af en toe, bij het performen voor grotendeels horend publiek, zoals het theaterfestival Oerol, kiezen

Blume en zijn collega’s ervoor om toch audio in te zetten, zoals beats. Blume is daar een beetje dubbel in. “Ergens komt het voort uit het ongemak van horende mensen, die (zonder muziek) als het volledig stil is moeite hebben met een optreden.”

Aan de andere kant, denkt hij, kan het een optreden versterken, door voelbare trillingen toe te voegen die bij een act passen. Er zijn grenzen aan de aanpassingen voor horenden. “Bij Doventheater is er geen ondertiteling.” Voor horende mensen kan het Doventheater ook interessant zijn, zegt hij, “al zullen ze niet alles begrijpen”.

Bij zijn solo-optredens kiest Blume er soms voor om teksten en woorden te projecteren, zodat mensen desgewenst kunnen meelesen waar iets over gaat. “Dat maakt het net wat toegankelijker.” Maar een delicate balans blijft dat wel, want de kunstvormen van doven zijn deel van een eigen cultuur en te veel aanpassingen voor de horenden kunnen daar in de beleving van Blume afbreuk aan doen.

Welkom zou het volgens hem zijn als de algemene, dus horende, kunstwereld meer gaat stilstaan bij de inclusie van doven. Om Nederlandse musea inclusiever te maken voor dove mensen doet Blume soms werk als vertaler bij exposities.

Een aantal jaren geleden gaf hij dove bezoekers, soms groepen kinderen, uitleg bij tentoonstellingen,

zoals in het Amsterdamse Stedelijk Museum en het Eye Filmmuseum. Zeker als musea audiotours gebruiken, is een vertaling in Nederlandse gebarentaal op een tablet belangrijk om ook dove bezoekers extra informatie te geven.

“In het Verzetsmuseum in Amsterdam doen ze het al geweldig, met veel uitleg en video’s in Nederlandse gebarentaal”, weet Blume. Hij hoopt dat die inclusieve aanpak een vlucht neemt. Op zijn website beschrijft hij waarom hij dat zo belangrijk vindt. ‘Kunst heeft de kracht om te verbinden, te inspireren en emoties over te brengen, ongeacht de taal.’

Reageren? Mail naar: handenvolverhalen@trouw.nl
Alle verhalen uit deze serie zijn te vinden op trouw.nl/handenvolverhalen
Via onderstaande QR-code zijn verschillende video’s met werk van Boaz Blume te zien.

De podcast Het verraad van de familie Zilversmit

Eén Instagrambericht – en daarna is niets meer hetzelfde

Heeft een ander het recht om jouw familieverhaal te vertellen, zonder dat je daar invloed op hebt? In de podcast *Het verraad van de familie Zilversmit* dient een van de meest gespannen en belangrijkste momenten zich – vrij onverwacht – aan in de tweede aflevering. Geeft Judith Zilversmit dozen vol met persoonlijke documenten van haar vader mee aan een historicus, die een boek schrijft over het verraad dat haar familie is overkomen?

In dit ene moment komt samen wat deze podcast de moeite waard maakt. Hoe de oorlog doorwerkt in een volgende generatie. Hoe nieuw historisch onderzoek en pas ontsloten archieven zorgen voor dilemma’s. Hoezeer onverwerkte

Wat wil deze vrouw, kleindochter van een verraadster, van haar?

emoties en nieuwe confrontaties met het verleden iemand kunnen treffen, ook al is het ruim tachtig jaar geleden.

Voor Judith Zilversmit, tot voor kort chef bij *PS*, het magazine van *Het Parool* en binnenkort hoofdredacteur van de Amsterdamse stadszender AT5, begint het allemaal twee jaar geleden met een direct bericht op haar Instagram. Een Belgische vrouw wil haar ‘iets’ meedelen maar is ‘bang om iets verkeerd te schrijven’. De Vlaamse heeft ontdekt dat haar ‘lieve oma Betsy’ een zwart verleden had. De grootmoeder heeft onder anderen Zilversmits vader en de rest van het

gezin tijdens hun onderduik verraden.

Voor Zilversmit is daarna niets meer hetzelfde. Ze voelt meteen dat ze hier iets mee moet, maar deelt in de podcast openlijk haar tegenzin, haar twijfels en onzekerheden. Wat wil deze vrouw, kleindochter van een verraadster, van haar? Zoekt ze begrip, vergeving, of wil ze – zoals ze schrijft – ‘gewoon alles boven tafel’?

Het verraad van de familie Zilversmit brengt een verhaal zoals het vaker over de oorlog en de Holocaust verteld is en tegelijkertijd niet genoeg verteld kan worden. Verraad, de kampen en ook de kleine Shoah, zoals de wrede naoorlogse behandeling van de Joden in Nederland wordt genoemd, komen opnieuw hard binnen, door de ogen van de familie Zilversmit en hun hoedenwinkel in Maastricht.

Wat het verhaal naar het nu trekt, zijn de indringende vragen die Zilversmit stelt en de gevoelens die ze hardop deelt. Bijvoorbeeld hoe de volgende generaties, nazaten van slachtoffers en van daders, zich tot elkaar verhouden en welk verhaal zij elk vertellen. Of wat het vandaag de dag betekent om Joods te zijn. Zilversmit gaat op een kwetsbare en boeiende manier de confrontatie met deze vragen aan.

Het verraad van de familie Zilversmit is een podcast van *Het Parool*, gemaakt door Judith Zilversmit en Annet Röst, en is te beluisteren via alle podcastplatforms.

Wendelmoet Boersema

